

H A S A N G Ü L E R Y Ü Z

Türkçe ve Türk Dilinin Romanı

YEŞİL ŞAMAN
ve *Papağan*

2. Baskı

 PEGEM
AKADEMI

Hasan Gülerüz

YEŞİL ŞAMAN VE PAPAĞAN

ISBN 978-605-241-217-6
DOI 10.14527/9786052412176

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2019, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindex.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgiler <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Ekim 2018, Ankara
2. Baskı: Ağustos 2019, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Limited Şirketi
Çetinemeç Bulvarı 1314.Cadde No:37A-B
0312 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 33365

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Başlarken...

Penceremin önüne her gün güvercinler konar, kalkar. Bakışır, gülüşürüz. Evsiz, barksız, ambarsız, sobasız, yataksız, yorgansız yaşamalarına şaşarım. Bu kadar saf, bu kadar telaşsız ve kendinden emin olmalarını alkışlarım.

Sitenin yanında köpek balaları kendi aralarında, analarıyla, gülüşerek ve şarkı söyleyerek oynayırlar. Onlar da evsiz, barksız ve yorgansız... Diyojen hariç en köpek severimiz bile onlarla bırakın bir yıl, üç gün yaşayabilir mi?

Ya kediler? Neden bu kadar ciddi, özgüveni yüksek ve bu kadar kendini beğenmişler! Kuyruğunu bizim düşüncemizin tersine göre sallarlar.

Hasan GÜLERYÜZ

12.03.2013

İÇİNDEKİLER

Başlarken iii

1. BÖLÜM

BÜYÜK OKUMA YAZMA 1

2. BÖLÜM

KARANLIĞIN NEFESİ YARASANIN SESİ 17

3. BÖLÜM

BÜYÜLÜ BİR DÜNYA YOLCULUĞU 29

4. BÖLÜM

YEŞİL PAPAĞAN 39

5. BÖLÜM

VE DAĞA TIRMANIYORUZ 67

6. BÖLÜM

MAĞARANIN RESSAMI 85

7. BÖLÜM

YARATMA SERÜVENİ 99

8. BÖLÜM

GİZLİ BİR DÜNYANIN KEŞFİ 117

9. BÖLÜM

YARATI DÜNYASININ GİZLİ TUTANAKLARI 131

10. BÖLÜM

ANTİK KENTİN SOKAKLARI 153

11. BÖLÜM

BÜYÜLÜ ADA 167

1. BÖLÜM

BÜYÜK OKUMA YAZMA

Bozkırın yeşerdiği, çakırdikenlerinin uyandığı zamanda, Mısır'ın çöl kumlarıyla yıkanıp, Piramitleri yalayıp, Akdeniz'de iyot içip güneyden ılgıt ılgıt esen rüzgâr Adana'nın caddelerini, sokaklarını yıkayıp Toroslar'a doğru yükseliyordu. Seyhan, Ceyhan, Göksu nehirleri Toroslar'ın kar sularıyla coştukça coşuyor, 'bahira' şarkıları söylüyordu. Dağların, bayırların taşını toprağını, ağacını önüne katıp Akdeniz'e doğru bıkmadan, usanmadan büyük bir şenlikle sürüyor, sürüklüyordu. Taşdığı taş toprakla Tarsus'u denize kapatıyor, Adana, denizden uzaklaşıyordu. Uzaklaşıyor, kenti dalgalara, balıklara, martılara, gemilerle gelen şarkılara hasret bırakıyordu.

Kuşlar, kanat çırpışları ve yeni besteleriyle baharı karşılıyordu. İlyaz günlerinden birinde, Feke'nin koruma altındaki sedir ormanlarını geziyordum. Sabahın erken saatlerinde güneş vurdukça sedirler keklik rengine bürünüyordu. Çantamda on beş yıl önce aldığım dünyanın en eski destanı *Gilgamiş*'i okuyor, bu gecikmeyi talihin cilvesi olarak selamlıyordum.

Kitabı okurken, Gılgamış'ın yokuşu tırmanışını, hökür hökür öksürüşünü, Enkidu'nun rap rap ayak seslerini ve bir yandan da sedirlere konup kalkan kartalların kanat çırpışlarını duyuyordum. Sümer yazıları levha levha, Fırat Nehri çamur yüklü yılan gibi gözü-mün önünden akıp gidiyorken, kulağıma Eşkiya filminin arka fon müziği: “Şu Fırat'ın suyu akar derindir... oyyy oyyy! Daha gün görmemiş taze gelindir... eyy eyyy!” akıp gidiyordu.

Sedir yapılı Fenike gemilerinin limandan çıkışını zihnimde kurguluyor, uğurlama borularının sesini ta Toroslar'dan duyuyordum. Gılgamış ve Enkidu ellerinde balta ve nacaklarla sedir ormanlarının çevresinde “Ah hu, ah bu, tapınağa ayak şu... Kale kapısı o. Ho ho! Ah hu!” Sümer şarkıları söyleyerek dolanıyordu. Baltalarla sedirleri devirmeye başladılar. Ormanların Koruyucu Tanrısı Humbaba gürültüye kulak kabarttı. Şimşekler çakarak ve gök gürültüsünü andıran bir sesle:

Kimdir o, dağlarımın çocukları ağaçlarımı kesen?
Kimdir o katranları yere deviren alçaklar? Gök gürlemesini andıran Humbaba'nın sesini duydu Gılgamış. Korktu, titredi! Yalvardı yakardı Şamaş'a. ‘Ne olur, kuru ve kurtar bizi Humbaba'dan!’ Göksel Şamaş dinledi bu yakarışı. Seslendi onlara Yüce Şamaş: Korkmayın, durmayın, ilerleyin!

Duydu bu sesi Humbaba. Gözlerinden yağmur gibi boşandı yaşlar. Şamaş, büyük fırtınalar estirdi. Büyük fırtına, poyraz, kasırga, kum fırtınası, kırağı fırtınası, çam fırtınası art arda esiyordu. Sekiz fırtına eyleme başladı ona karşı. Humbaba'nın gözlerine savruldu toz, toprak. Savurdu onu sağa sola... İleri gidemedi, geri dönemedi. Ormanlarını düşmanlardan koruyamadı. Oturdu kaldı. Savaşamadı... Vazgeçti savaştan Humbaba!

Humbaba'nın içi yanıyor, sesi yankılanıyordu ormanlarda. Çocuğu elinden alınmış bir ana gibi ağlıyor, dövünüyor ve dolanıyordu. Ormanların Koruyucu Tanrısı Humbaba, Uruk kentinin kralı Gilgamiş'a, Şamaş'ın desteğiyle yenik düşüyor, görevini yapması engelleniyor ve sedirleri kesiliyordu bir bir! Ve tam bu sırada yaşını tamamlamamış bir yavru geyik bulutlardan su içiyor, güneşten ısınıyor, tüyleri cam gibi parlıyor, kar çiçeği otluyor, dağları bayırları, ormanları rüzgâr gibi geçip giderken Humbaba'ya göz kırpiyordu.

Sümerliler deyince akan sular durur: Kullandığımız bilgi yapısını, anıtları, tabletleri; Palandöken'in kar suyu ve Muş'un, Erzurum Ovası'nın kayıp toprağının halden hale geçişiyle oluşturdular. Kralar Kralı Enli'yi Dünyanın en yaşlı öğretmeni Lüdingirra'nın dört bin yıl önce günlüğüne düştüğü notları okuyarak ve onunla söyleşerek bu geziyi taçlandırmak gerekmez mi?

Uruk'un derinden gelen sesleri zihnimde film olarak akıyordu. Zihnimin bir odasında kahve molası vermişken Sümerli öğretmen:

“Çok çok eskiden her taraf dipsiz bucaksız, Tanrıça Nammu adında bir denizmiş. Günlerden bir gün Tanrıça bu denizden koskoca bir dağ doğuruvermiş. Bunu gören yüce Enlil hemen onun arkasına girerek dağı ikiye ayırmış. Onun üst kısmı gökyüzü, alt kısmı da yeryüzü olmuş. Gökyüzünün adı, gök anlamına gelen Tanrı “An” olmuş. Yeryüzü de “yer” anlamına gelen Tanrıça “Ki” ile Enlil babamızın olmuş. Ki, yeryüzünün toprağı, taşı; yüce Enlil de soluğu, nefesi, havasıdır. Zaten adı ‘Havanın beyi’ anlamındaymış.

Tanrıların kralı Enli'lin çevresinde, diğer tanrılarımızın toplandığı gibi, Sümer'in bilginleri de onun yakınında bulunmak istemişler ve böylece çok eskiden beri Nippur'a yerleşmeye başlamışlar. Gelenler hem bir arada olmak hem de bilgin olmayanların içine karışmamak için kentin doğusunda ayrı bir mahalle oluşturmuşlar. Bu mahalle gittikçe büyümüş, şim-

di ayrı bir kent gibidir burası. Ben de bu mahallede oturuyorum. Evim dedemden kalma. Bizim aile dedemin dedesinden beri hep okur yazarmış. Zaten yüce Enlilimizin buyruğuna göre her çocuk babasının yolundan gitmeli, onun mesleğini almalı imiş.

Bilginlerin Nippur'da toplanmasıyla, Nippur, bütün Sümer'de her türlü öğrenimin yapıldığı bir kent haline gelmiş. En iyi, en derin öğrenim yapmak isteyenler buraya koşuyor. Okullar için kitaplar burada yazılıp, kopyaları ise diğer kentlere gönderiliyor. Böylece her kentte temel eğitimin aynı düzeyde yapılması sağlanıyor.” diye konuşmasını sürdürüyordu...

Ludingirra'nın anıları, öğretmenliği, okuma yazma bilen, bilimle, bilgiyle haşır neşir olmuş ailenin çocuklarının sürdürdüğü, Kralları Enlil'e göre de “Ata sanatı oğluna mirastır.” anlayışına göre gerçekleştirmesi gerektiğine işaret ediyor.

“Babam yazıcı Nana'ydı. Biz bilginler mahallesinde otururduk. Evimiz okuma yazmayla ilgili tabletlerle, tablete yazı yazmak için çamur, tablet kalıpları ve çamur kalemleriyle doluydu...” diye ekliyor.

“Sümer ölçütleri, öğretmenlik geleneğine işaret etmiyor mu?” sorusu elma gibi kafama düşüyor ve beni düşündürüyor! Okuma yazma ustaları; kitaptan, yazıdan, bilimden, müzikten uzağa düşerse halk da onlardan uzak düşüyordu.

Adana sokaklarındaki çocuklar şişmiş balonları yedekleyerek uçurtmayla düşlerindeki kentin arka yüzünü dolanıyordu. Dönüşlerinde gecekondun önündeki diken yiyerek anıran eşeklerin, havlayan köpeklerin ve kuş için pusuya yatmış kedilerin resmini çiziyordu. Bir kısmı kaydıraklardan kayıyor, hızını alamıyor, parkın altını üstüne getiriyordu.

Yeraltı mağarası Atatürk Parkı'na yakındı. Kent cıvı cıvı; mavi otobüsler tıklım tıklımdı. Muavinler eş zamanlı Yüzüncü Yıl, Kasım

Gülek, Mavi Bulvar, Baraj Yolu, Mahve Sıgmaz diye yeri göğü inletiyordu. Kentin en güzel giyim ve ayakkabı mağazaları, bankaları bu cadde üzerindeydi. Rehberlik Merkezi, beş katlı binanın üçüncü katındaydı ve penceresiz seminer salonları yeraltındaydı. Dumuzi'nin yeraltı mezarını andıran bu mağaraların birinde 'Pedagogların Hizmetiçi Eğitimi' başlıyordu.

Açılıştta üç öğretim görevlisi vardı. Biri Türkçe öğretimi üzerine çalışmış program geliştirme, diğeri eğitim teknolojileri, üçüncüsü de iletişim ve psikoloji uzmanıydı. *'Eğitim alanında yeni gelişmeler, iletişim ve etkileşim, yaşam boyu bir yaratım ve var olma eylemi olarak okuma yazma' konuları enine, boyuna ve derinlemesine tartışılacaktı! Özellikle 'eleştirel bir eğitim' çıkışıyla, 'yaratıcı bir anlayışın' kurulmasına ve kurgulanmasına yelken açılacaktı.*

Nihayet gong vurmuş, yoklama yapılmış ve toplantı başlamıştı. İlin yönetim ve eğitim bürokrasisi oradaydı. Bürokrasi hiyerarşisine göre konuşmalar başlamıştı.

Milli eğitim müdürü 'en yeni bilgilerin bilgi çağında, beş yıl dayanmadığını ve bu nedenle eğitimcilerin sürekli kendilerini yenilemeleri gerektiğine' ilişkin vurgular yaptı.

Eğitim fakültesinin dekanı; 'öğretmenlerin uygulamalı bilim elemanları, sınıfların da bilim ve sanat ortamı' olduğuna ilişkin örnekler vererek konuşmasını sürdürdü. Teftiş Kurulu Başkanı; öğretim elemanlarını özelliklerine uygun olarak tanıttı, hizmetiçi eğitimin içeriğine ilişkin açıklamalarda bulundu.

Bir saatlik açılış programından sonra eğitim bürokrasisi mağaradan ayrılmış, toplantıya ara verilmişti. Kantin ışıkl ve oldukça geniş bir yerd. Öğretmenler birer ikişer kantine indi. Birbiriyle tanışıyor; çay, kahve ve meyve suyu alarak değişik masalarda oturuyorlardı. Çaylar, kahveler içiliyor ve uğultular giderek artıyordu.

Yeniden gong vuruyor, öğretmenler ağır ağır mağaraya yöneliyordu. Mağaranın sahne bezine eğitime, bilime ve sanata ilişkin resim ve yazılar slayt olarak yansıyor; Amadeus Mozart'ın Çoban